

Suomen kirjailijaliiton ja Suomen näytelmäkirjailijaliiton yhteisesti esittämän anomuksen, että tontinluovutuksen ehdoksi määrättäisiin, että kirjallisuuttakin edustavien taiteilijayhtymien tuli päästä osallisiksi taiteilijakodin tarjoamista eduista, kaupunginvaltuusto jätti huomioon ottamatta.

Kaisaniemenkadun tontin n:o 2 luovuttaminen. Kaupunginvaltuustolle osoitetuissa kirjelmissä olivat Helsingin sosialidemokraattinen kunnallistoimikunta, Kauppakorkeakoulun ylioppilaskunta sekä Nuorten miesten kristillinen yhdistys jokainen erikseen anoneet saada ilman edelläkäyvää huutokauppaa lunastaa itselleen Kaisaniemenkadun tontin n:o 2; ensiksi mainittu hakija oli kuitenkin myöhemmin peruuttanut anomuksensa. Näistä anomuksista antamassaan lausunnossa kaupungin yleisten töiden hallitus oli ollut sitä mieltä, että ne tuntuvat kustannukset, jotka kaupunki oli uhrannut Kaisaniemenkadun leventämiseen, olisi saatava korvatuiksi sen varrella olevien tonttien myyntihinnoilla, minkä vuoksi ne olisi tavallisessa järjestyksessä tarjottava myytäväksi, jolloin hakijoilla olisi tilaisuus kilpailla niistä muiden halukkaiden kanssa. Edelleen voisivat hakijat anoa tontteja tarkoituksiinsa muualta, missä niitä oli tai voitiin järjestää luovutettavaksi.

Hallituksen ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ evätä kaikki Kaisaniemenkadun tontin n:o 2 luovuttamista koskevat anomukset sekä kehoittaa rahatoimikamaria aikanaan tavallisessa järjestyksessä myymään sekä mainitun että muut kaupungin omistamat Kaisaniemenkadun varrella sijaitsevat tontit.

Erään Gråön-saaren osan myynti. Ent. torppari J. Nordström, joka vuokra-alueiden lunastamista koskevan lain nojalla oli lunastanut²⁾ osan Bromarvin pitäjän Bengtsärin kylässä olevaan Norrgårdin verotilaan n:o 1 kuuluvaa Gråön-nimistä saarta, anoi, että saaren jäljelläolevakin osa luovutettaisiin hänelle käypähinnasta, ja kaupunginvaltuusto päätti³⁾ tämän johdosta valtuuttaa rahatoimikamarin 17,500 markasta myymään Nordströmille kaupungin omistaman osan mainittua saarta.

Tonttipaikan luovuttaminen virkamiesasuntoja varten. Asunnon tarpeessa olevien valtion ja kunnan virkamiesten asettama komitea anoi, että kaupunginvaltuusto huutokaupatta luovuttaisi XIV kaupunginosan korttelissa n:o 475 Välskärinkadun varrella sijaitsevat tontit n:ot 3, 5 ja 7 perustettavalle osakeyhtiölle, jolla oli aikomuksena rakentaa näille tonteille mainittuihin ryhmiin kuuluville virkamiehille tarkoitettu asuintalo, sekä että tonttien kauppahinnaksi määrättäisiin puolet niiden arviohinnasta. Koska kuitenkin ei enää katsottu olevan syytä etuoikeuksin ja alennettuun hintoihin luovuttaa tontteja tällaiselle yksityiselle yritykselle, kaupunginvaltuusto epäsi⁴⁾ esityksen.

3. *Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat kysymykset.*

Kaupungin rakennustonttien luovutusmuoto. Vtn Gröndahlin esitysehdotus vuokrauksen ottamisesta käytäntöön kaupungin rakennustonttien luovutusmuotona lähetettiin⁵⁾ valmisteluvaliokuntaan.

¹⁾ Valt. pöytäk. 21 p. maalisk. 10 § ja 4 p. huhtik. 6 §; vrt. tätä kert. os. II. Rahatoimikamari. — ²⁾ Ks. v:n 1927 kert. s. 146. — ³⁾ Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 11 §. — ⁴⁾ S:n 30 p. toukok. 9 §. — ⁵⁾ S:n 7 p. maalisk. 20 §.

Oikeus rakentaa palomuri kaupungin tontille. Kansakoulukadun tontin n:o 5 omistajat ilmoittivat aikovansa lähitulevaisuudessa rakennuttaa mainitun tontin ja anoivat saada sijoittaa uudisrakennuksensa palomuurin viereisen, kaupungin omistaman saman kadun tontin n:o 3 alueelle. Tästä anomuksesta antamassaan lausunnossa kaupunginarkkitehti huomautti, että kaupunki myöntymällä siihen menettäisi 2,25 m² tonttialaa mutta että siltä toisaalta säästyisi 80,000 markan kustannus, koska kyseellistä palomuuria voitaisiin käyttää hyväksi rakennettaessa kaupunginvaltuuston päätöksen mukaista koulurakennusta Kansakoulukadun tontille n:o 3. Koska siis kaupungille ilmeisesti oli edullista myöntyä hakijain anomukseen, kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ valtuuttaa rahatoimikamarin tekemään Kansakoulukadun tontin n:o 5 omistajain kanssa sellaisen sopimuksen, että nämä saivat sijoittaa kaupungin omistamalle Kansakoulukadun tontille n:o 3 edellä mainitun uudisrakennuksensa palomuurin, joka heidän oli luovutettava kaupungin omaksi, kun taas kaupunki puolestaan oikeutti tontin n:o 5 omistajat käyttämään muria niin kauan kuin kyseellinen rakennus oli olemassa.

Länt. Pihlajasaaren kansanpuisto. Sen johdosta, että kaupungin omistaman Länt. Pihlajasaaren huvilapalstain vuokrasopimusten voimassaoloaika päättyi kuluvan vuoden lopussa, kaupunginvaltuusto päätti²⁾ vuoden 1929 alusta luovuttaa kyseellisen saaren kansanpuistoksi, merkitä mainitun vuoden menosääntöön 119,500 markan suuruisen määrärahan puiston kuntoonsaattamiseksi sekä antaa rahatoimikamarille tehtäväksi ryhtyä toimenpiteisiin tämän työn suorittamiseksi.

Topeliuksen muistopatsaan paikka. Kaupunginvaltuustolle osoittamassaan kirjelmässä yhdistyksen Svenska litteratursällskapet i Finland Topeliuksen muistopatsaan aikaansaamiseksi asettama keräystoimikunta lausui, että sen jälkeen kuin kaupunginvaltuusto oli luovuttanut³⁾ kyseelliselle patsaalle paikan Kaivopuiston Ison Puistotien viereltä, oli ilmaantunut seikkoja — m. m. Ruotsissa toimeenpantu julkinen keräys — jotka näyttivät vaativan keskeisempää paikkaa tälle muistomerkille, minkä johdosta komitea anoi, että tarkoitukseen varattaisiin kirjelmän oheiseen pohjapiirroksen tarkemmin merkitty, Kaisaniemenpuiston joutsenlammikon pohjoispuolella oleva paikka, kuitenkin edellyttäen, että mainitun puistoalueen jo päätetty⁴⁾ järjestely voitiin toteuttaa lähitulevaisuudessa. Kaupunginvaltuusto päättikin⁵⁾ luopuen aikaisemmasta päätöksestään, jonka mukaan Topeliuksen muistopatsaalle oli luovutettu paikka Kaivopuistosta, varata sitä varten komitean kirjelmässä mainitun Kaisaniemen puiston alueen ja jättää muistopatsaan lopullisen paikan määräämisen uuden esityksen varaan.

Kaupunginvaltuustolle jättämässään aloitteessa⁶⁾ vt Schauman sittemmin huomautti, että keräystoimikunta, mikäli hän oli saanut tietää, yksimielisesti piti Teatteriesplanaadia runoilija Z. Topeliuksen muistopatsaan sopivimpana paikkana ja oli ehdottanut sen sijoittamista Kaisaniemen puistoon siinä uskossa, että valtuusto jatkuvasti kieltäytyisi⁷⁾ luovuttamasta muistopatsaalle paikkaa Teatteriesplanaadista. Tämän johdosta vtn Schaumanin mielestä oli otettava harkittavaksi kysymys, eikö valtuuston silti luopumatta viimeksi tekemästään päätöksestä olisi osoitettava komitealle sitä myötämielisyttä, että patsaalle vaihtoehtoisesti luovutettaisiin paikka myöskin Teatteriesplanaadista. Tähän oli sitäkin enemmän aihetta asian koskiessa yksityisellä

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. huhtik. 13 §. — ²⁾ S:n 12 p. jouluk. 18 §; ks. myös tätä kert. s. 28. — ³⁾ Ks. v:n 1925 kert. s. 16. — ⁴⁾ S:n s. 56—57. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 15 §. — ⁶⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 23. — ⁷⁾ Ks. v:n 1924 kert. s. 17—20.

keräyksellä aikaansaataavaa muistomerkkiä, joka luovutettaisiin kaupungille ilman että sille koitui tästä muita kustannuksia kuin perustus- ja tasoitustöistä sekä patsaan vastaisesta hoidosta aiheutuvat ja jolta kaupungin ei näyttänyt olevan evättävä aottua paikkaa, ellei jokin ehdoton este tehnyt sen luovuttamista mahdottomaksi. Ellei näin ollut laita, vaati huomaavaisuus niitä kohtaan, jotka olivat tehneet aloitteen kaupungin koristamiseksi kalliilla taideteoksella, lisäksi vielä erälle maamme harvoista suurmiehistä pystytettävällä muistopatsaalla, että kaupungin viranomaiset pitivät arvossa heidän käsitystään sen sopivimmasta sijoituksesta. Ne syyt, joiden nojalla kaupunginvaltuusto vuonna 1924 epäsi Topeliuksen muistopatsaalta paikan Teatteriesplanaadista, olivat aloitteentekijän mielestä menettäneet merkityksensä. Vuonna 1924 edellytettiin että lisääntyvä Länsisatamaan suuntautuva kuorma-auto-liikenne tulisi vaikuttamaan häiritsevästi ja että Teatteriesplanaadin pinta-alaa olisi tuntuvasti supistettava, minkä ohessa suunniteltiin ruotsalaisen teatterin talon laajentamista. Olosuhteet olivat kuitenkin kehittyneet siten, että liikenne oli johdettu teatterin länsipuolitse tässä tarkoituksessa suurin kustannuksin laajennettua Keskuskatua pitkin, eikä Teatteriesplanaadin supistamista liikennetarkoituksia varten enää voitu pitää tarpeellisena. Ruotsalaisen teatterin lisärakennussuunnitelmista hankittu selvitys taas osoitti, ettei niiden toteuttaminen suinkaan vaikuttaisi epädullisesti Topeliuksen muistopatsaan sijoittamiseen Teatteriesplanaadiin, pikemminkin päinvastoin. Edelleen aloitteentekijä annettuihin lausuntoihin viitaten ilmoitti, että Teatteriesplanaadia taiteilijain ja taiteenharrastajain piireissä pidettiin esteettisessä suhteessa patsaan sopivimpana paikkana ja että myöskin Topeliuksen suku oli tätä mieltä.

Näiden seikkain nojalla vt Schauman esitti, että kaupunginvaltuusto täydentäisi maaliskuun 7 p:nä tekemänsä päätöstä paikan luovuttamisesta runoilija Z. Topeliuksen muistopatsaalle lisäämällä, että kaupunginvaltuusto katsoi mahdolliseksi vaihtoehtoisesti luovuttaa patsaalle paikan Teatteriesplanaadista siinä tapauksessa, että patsaan pystyttämiskomitea lopullisesti harkitessaan kaikkia asiaan vaikuttavia seikkoja antaisi etusijan viimeksi mainitulle paikalle.

Aloitetta sekä siitä annettuja lausuntoja esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ hyväksyä vtn Schaumanin ehdotuksen.

Anomus tontin luovuttamisesta merimieskirkolle ja merimieslähetystalolle. Antamassaan lausunnossa Suomen merimieslähetykseuran anomuksesta, että seuralle maksutta luovutettaisiin eräs laivaveistämön alueella oleva tontti, jolle seura rakentaisi merimieskirkon ja merimieslähetystalon, rahatoimikamari huomautti, että alue, joka sijaitti kaupungin tärkeimmän matkustajaja kappaletavarasataman välittömässä läheisyydessä, ensi sijassa olisi varattava satama- y. m. s. tarkoituksiin, sekä että sitä tämän alueen osaa, jota kenties ei tähän tarvittaisi, ei missään tapauksessa olisi luovutettava, ennenkuin oltiin selvillä koko alueen käyttämisestä. Hyväksyen kamarin näkökohdat kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ evätä Suomen merimieslähetykseuran anomuksen.

Tontin luovuttaminen Käpylän seurakuntatalolle. Kaupungin evankelis-luterilaisten seurakuntain asettaman Käpylän seurakuntatalon rakennustoimikunnan ilmoitettua, että seurakunnat olivat päättäneet rakennuttaa seurakuntatalon Käpylän puutarhaesikaupunkiin sekä että Osakeyhtiö Helsingin kansan-asunnot oli ilmoittanut suostuvansa luovuttamaan seurakunnille tähän tar-

¹⁾ Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 8 §. — ²⁾ S:n 14 p. marrask. 25 §.

koitukseen tarvittavan maa-alueen korttelista n:o 824, joka oli vuokrattu yhtiölle, kaupunginvaltuusto päätti¹⁾ järjestää suunnitellun seurakuntatalon tonttikysymyksen siten, että Osakeyhtiö Helsingin kansanasuntojen luovutettua Käpylän korttelin n:o 824 tontin n:o 14 vuokraoikeuden kaupungille kaupunki vuokraisi tämän tontin, jonka pinta-ala oli 3,225 m², Helsingin evankelis-luterilaisille seurakunnille vuoteen 1999 asti seurakuntatalon rakennuspaikaksi. Tontin vuokramaksu vahvistettiin 1 penniksi m²:ltä vuodessa ja seurakunnat velvoitettiin huolehtimaan kaikista luovutustoimenpiteistä ja tarpeellisista kiinnitysten siirroista ja kustantamaan ne sekä hankkimaan kiinnitysten haltioilta sitoumus, että he luopuivat kiinnitysoikeudestaan useasti mainittuun tonttiin. Samalla kaupunginvaltuusto päätti, että kaupunki kiinnityksenhaltijana luopuisi edellä mainitusta oikeudestaan, ja antoi rahatoimikamarille tehtäväksi ryhtyä kaikkiin asiasta mahdollisesti aiheutuviin toimenpiteisiin.

Tonttipaikan luovuttaminen kansakoululle. Kaupunginvaltuusto määräsi²⁾, että rakennettavaksi päätetty³⁾ ruotsinkielisten kansakoulujen koulutalo sijoitettaisiin Mäkelän kortteliin n:o 702, joka sitä ennen oli uudestaan järjesteltävä, pääkohdin kaupunginarkkitehdin laatiman ehdotuksen mukaisesti.

Tonttipaikan vuokraaminen Herttoniemen kansakoululle. Kaupunginvaltuusto myöntyi⁴⁾ Helsingin maalaiskunnan kunnallislautakunnan anomukseen saada vuokrata eräs oheelliseen karttaan tarkemmin merkitty Herttoniemen alue, jolle kunta aikoi rakennuttaa kansakoulutalon. 5,000 m² laajuisen tontin vuosivuokra vahvistettiin 5,375 markaksi ja vuokra-aika 50 vuodeksi.

Tonttipaikan vuokraaminen Oulunkylän yhteiskoululle. Kaupunginvaltuusto päätti⁵⁾ anomuksen johdosta vuokrata Oulunkylän yhteiskoulun kannatusyhdistykselle Oulunkylän itäisen huvila-alueen tontin n:o 15 50 vuoden ajaksi vuokrasopimuksen allekirjoittamispäivästä lukien 4,000 markan vuosivuokrasta ja ehdoin, että tonttia vuokraoikeuden menettämisen uhalla sai käyttää yksinomaan koulutarkoituksiin; sekä oikeuttaa yhdistyksen kaupungin yleisten töiden hallituksen osoittamaan tontin osaan rakennuttamaan kivisen koulutalon, jonka piirustukset oli alistettava rahatoimikamarin hyväksyttäväksi.

Erään Vallilan tontin vuokraaminen. Päättyessään⁶⁾ ryhtyä avustamaan Helsingin rakennusosakeyhtiö n:o 3:n uudisrakennussuunnitelmaa valtuusto samalla päätti⁷⁾ purkaa Kone- ja siltarakennusosakeyhtiön kanssa tekemänsä, Vallilan korttelissa n:o 555 olevaa, sopimukseen litt. B:ksi merkittyä tonttia koskevan vuokrasopimuksen⁸⁾ sekä vuokrata tontin, joka Vallilan jaoituskaavassa oli saanut numeron 16, ensiksi mainitulle yhtiölle ehdoin, jotka rahatoimikamarin sosialilautakuntaa kuultuaan tuli vahvistaa.

Erinäisten Länsisataman korttelien vuokraaminen. Kaupungin yleisten töiden hallituksen ilmoitettua, että hiilivarastopaikoiksi tarkoitettut Länsisataman korttelit n:ot 752, 755 ja 758 olisivat valmiit otettaviksi käytäntöön ensin mainittu marraskuun 1 p:nä 1928, toinen lokakuun 1 p:nä s. v. ja kolmas kesäkuun 1 p:nä 1929, kaupunginvaltuusto Helsingin makasiiniosakeyhtiön kanssa tekemänsä sopimuksen⁹⁾ mukaisesti päätti¹⁰⁾ luovuttaa kyseelliset korttelit mainitulle yhtiölle ja määräsi niiden vuosivuokran vuoden 1935 loppuun 12 markaksi m²:ltä.

¹⁾ Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 30 §. — ²⁾ S:n 12 p. jouluk. 17 §. — ³⁾ Ks. tätä kert. s. 32. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 38 §. — ⁵⁾ S:n 5 p. syysk. 55 §. — ⁶⁾ Ks. tätä kert. s. 56. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 13 p. kesäk. 20 §. — ⁸⁾ Ks. v:n 1925 kert. s. 161. — ⁹⁾ Ks. v:n 1923 kert. s. 32. — ¹⁰⁾ Valt. pöytäk. 17 p. lokak. 12 §.

Erään Länsisataman varastotontin vuokraaminen. Päättyessään ¹⁾ avustaa Helsingin makasiiniosakeyhtiön uudisrakennusyrityksen toteuttamista kaupunginvaltuusto samalla päätti ²⁾ 50 vuodeksi tammikuun 1 p:stä 1929 lukien taata yhtiölle sen Laivarannan tontin vuokraoikeuden, jolle yhtiö aikoi rakennuttaa kivimakasiinin puumakasiinin litt. H sijaan, sekä määräsi, että tontin vuokraa vuoden 1944 jälkeen, jolloin yhtiön toimilupasopimus meni umpeen, ei ollut määrättävä korkeammaksi kuin muiden Länsisataman varastotonttien.

Erään Vallilan alueen vuokraaminen. Raitiotie- ja omnibussosakeyhtiön pyydettyä saada suunniteltua uutta vaunutallia varten vuokrata erään Vallilan korttelin n:o 581 alueen, jonka pinta-ala kaupungingeodeetin ilmoituksen mukaan oli 2,800 m², kaupunginvaltuusto päätti ³⁾ valtuuttaa rahatoimikamarin vuokraamaan yhtiölle pyydetyn alueen vuoden 1940 loppuun ja muuten kamarin vahvistettavien ehtoin.

Edelleen valtuusto päätti ⁴⁾ vuokrata Raitiotie- ja omnibussosakeyhtiölle tammikuun 1 p:stä 1929 joulukuun 31 p:ään 1940 sen alueen, joka edellä mainitun korttelin n:o 581 jaotuskaavaa muutettaessa ⁵⁾ tuli yhdistettäväksi sen tonttiin n:o 14.

Munkkisaaren y. m. alueiden vuokraaminen Hietalahden sulkutelakka ja konepajaosakeyhtiölle. Osakeyhtiö Hietalahden sulkutelakka ja konepajaosakeyhtiö oli rahatoimikamarille lähettämässään kirjelmässä lausunnut, että yhtiö odotti nousukautta laivanrakennuselinkeinon alalla ja halusi varustautua ulkomaisen laivanrakennusteollisuuden kanssa syntyvään kilpailuun. Yhtiön käytettävänä oleva alue ei kuitenkaan tehnyt mahdolliseksi suurehkojen alusten rakentamista, vielä vähemmän niiden vesille laskua, minkä vuoksi yhtiö anoi, että sille mahdollisimman lievin ehdoin 50 vuoden ajaksi vuokrataisiin karttaan tarkemmin merkitty lisäalue, joka käsitti Munkkisaaren pohjoisosan sekä sitä ympäröivän vesialueen, sekä että sen sallittaisiin louhia alueella olevat kalliot ja täyttää vesialue laivanalustojen ja tehdasrakennusten rakennuspaikaksi. Sen ohessa yhtiö anoi, että tammikuun 3 p:nä 1906 ja marraskuun 29 p:nä 1917 päivättyjen, erinäisiä yhtiön käytettävänä olevia alueita koskevien vuokrasopimusten ⁶⁾ voimassaoloaikaa pidennettäisiin siten, että se päättyisi samana ajankohtana kuin pyydetyn lisäalueen vuokraus. Rahatoimikamari lähetti kirjelmän ⁷⁾ ynnä siitä hankitut ammattiviranomaisten lausunnot ⁷⁾ kaupunginvaltuustolle lausuen ⁷⁾ samalla omasta puolestaan, että kaupungille olisi edullista, että tänne kehittyisi vilkas, elinvoimainen laivaveistämöteollisuus. Kamari oli tosin pitänyt suotavana, että kysymys yhtiölle määräämättömäksi ajaksi luovutetun, kaupungin satamalaitteita varten tarpeellisen alueen palauttamisesta takaisin kaupungin haltuun ratkaistaisiin tässä yhteydessä, mutta koska mitään mahdollisuutta tällaisen sopimuksen aikaansaamiseen ei näyttänyt olevan olemassa, kamari oli tyytynyt harkitsemaan, millä ehdoilla yhtiön anomukseen mahdollisesti voitaisiin myöntyä. Kamari ei katsonut olevan syytä pelätä, että alueen luovutus 30 vuodeksi estäisi kaupungin lisääntyvän satamatiljan tarpeen tyydyttämistä, koska Länsisatama tarjosi riittävät laajennusmahdollisuudet pitkäksi ajaksi eteenpäin ja koska myöskin Munkkisaaren eteläosa siinä tapauksessa, että suoranaisten rautatieraitaiden tila säästettiin, voitiin ottaa satamatarkoituk-

¹⁾ Ks. tätä kert. s. 51. — ²⁾ Valt. pöytäk. 3 p. lokak. 41 §. — ³⁾ S:n 5 p. syysk. 31 §. — ⁴⁾ S:n 5 p. syysk. 32 §. — ⁵⁾ Ks. tätä kert. s. 7. — ⁶⁾ Ks. v:n 1905 kert. s. 27 ja v:n 1917 kert. s. 40. — ⁷⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 3.

siin käytettäväksi milloin kaupunki sitä halusi. Vuokrasopimukseen olisi merkittävä määräaika, jonka kuluessa veistäjä oli rakennettava ja sen toiminta aloitettava. Vuokramaksun määrää ehdottaessaan kamari oli ottanut huomioon, että yhtiön vuokra-ajan kymmenenä ensimmäisenä vuonna täytyi investoida tuntuvia rahamääriä laitteisiin, jotka vuokra-ajan päättyessä ainakin osaksi tulivat kaupungin hyväksi.

Pääasiassa hyväksyen rahatoimikamarin esittämän ehdotuksen kaupunginvaltuusto sittemmin päätti ¹⁾ oikeuttaa Hietalahden sulkutelakka ja konepajaosakeyhtiön joulukuun 31 p:ään 1957 vuokraamaan kaksi karttaan tarkemmin merkittyä aluetta, joista maa-alue oli pinta-alaltaan n. 7,900 m² ja vesialue n. 6,100 m², seuraavin ehdoin:

Maa-alueen vuosivuokra lasketaan 5 markan mukaan m²:ltä vuosilta 1928—37, 10 markan mukaan vuosilta 1938—47 ja 15 markan mukaan vuosilta 1948—57. Vesialueesta ei makseta mitään vuokraa. Alueen pinta-ala määrätään kaupungin rakennuskonttorin toimittaman mittauksen perusteella.

Alueella saa harjoittaa ainoastaan telakka- ja siihen liittyvää konepajateollisuutta. Ellei telakkalaitteiden rakennustyötä ole aloitettu 2 ja teollisuustoimintaa 4 vuoden kuluessa sopimuksen allekirjoittamisesta lukien, purkautuu sopimus.

Yhtiö on velvollinen ennen vuokra-ajan päättymistä täyttämään vesialueen kaupungin viranomaisten hyväksymällä tavalla.

Yhtiölle taataan oikeus sen 4,470 m² laajuisen alueen vuokratuuden pidentämiseen, joka nykyään on sille vuokrattuna joulukuun 31 p:ään 1935, joulukuun 31 p:ään 1957. Tästä alueesta maksetaan ensiksi mainitun ajankohdan jälkeen vuokramaksu, joka lasketaan 5 markan mukaan m²:ltä vuosilta 1936 ja 1937, 10 markan mukaan vuosilta 1938—47 ja 15 markan mukaan vuosilta 1948—57.

Yhtiölle taataan oikeus vuokratuuden pidentämiseen vähintään viideksi vuodeksi kerrallaan, ellei kaupunki tarvitse aluetta. Mahdollista pidennystä on anottava ja se on myönnettävä 5 vuotta ennen vuokratuuden päättymistä.

Telakkalaitteiden piirustukset on kaupunginviranomaisten hyväksyttävä. 10 m levyiselle, edellä mainittuun karttaan merkityn radan itäpuolella olevalle kaistaleelle yhtiö ei saa mitään rakentaa, ja yhtiön on vaadittaessa luovutettava se, jolloin vuokraa suhteellisesti vähennetään. Tämä alue on rakennuskonttorin satamaosaston paalutettava ja sinne sittemmin tulevat satamaradan raiteet on rakennettava vähintään kiskonkorkeuksin 3.20 yli nollatason, niin että radan alitse voidaan rakentaa tunneleita, joita yhtiö oikeutetaan omalla kustannuksellaan teettämään.

Ellei vuokra-ajan pidennys tule kysymykseen, on kaupungilla oikeus 5 vuotta ennen alueen luovuttamista panna alulle rantalaituritöitä sen ulkopuolella, kuitenkin siten, ettei telakka-alustojen käyttöä estetä eikä vaikeuteta.

Vuokratuuden päättyessä vuokraajan on poistettava kaikki tontille teetyt rakennukset ja laitteet.

Yhtiö on velvollinen 5 vuoden kuluessa vuokrasopimuksen allekirjoittamisesta toteuttamaan anomuksessaan esittämänsä olennaisimmat rakennussuunnitelmat.

Suruttoman alueen vuokraoikeuden pidennys. Suruttoman alueella Hämeen tien varrella olevien huvilain asukkaiden anottua, että niiden omistaja, Hellesingfors aktiebolaget niminen yhtiö, saisi kyseellisen alueen vuokraoikeuden pidennetyksi, rahatoimikamari ilmoitti pidentäneensä yhtiölle vuokratuuden,

¹⁾ Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 8 §.

Kunnall. kert. 1928.

Hämeenkadun tontteja n:ot 41, 43 ja 45 vastaavan Suruttoman alueen osan vuokraoikeuden kesäkuun 1 p:ään 1929. Vuokra-alueen muu osa sijaitsi Helsinginkadun alueella ja oli luovutettava kaupungille joulukuun 31 p:nä 1928, jotta mainittu liikennekannalta tärkeä katu voitaisiin tasoittaa valmiiksi. Kyseellisillä tärkeän valtavyölin varrella sijaitsevilla ja valosuhteiltaan erittäin edullisilla tonteilla oli suuri myyntiarvo, eikä niitä olisi vuokrattava pitkäksi ajaksi siitä vähäisestä vuokramaksusta, jonka osakeyhtiö Helsingfors aktiebolaget kykeni maksamaan. Koska kuitenkin rakennusteollisuuden alalla vallitsi lamakausi, oli kamari sitä mieltä, että näitä tontteja koskeva vuokrasopimus voitaisiin pidentää lyhyin irtisanomisajoin. Asiasta hankitun selvityksen nojalla kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ jättää Suruttoman huvila-alueen vuokrasopimuksen mahdollista pidentämistä koskevan kysymyksen rahatoimikamarin toimenpiteen varaan sekä muuten jättää edellä mainitun esityksen huomioon ottamatta.

Kumpulan siirtolapuutarhapalstain vuokramaksut. Kotitalous- ja siirtolapuutarhajohtokunnan tehtäviin kuului sen johtosäännön mukaisesti siirtolapuutarhapalstain vuokramaksujen suuruutta koskevien kysymysten käsittely, ja johtokunnan oli tällöin mikäli mahdollista valvottava, että kaupunki sai täyden koron yritykseen sijoitetulle pääomalle sekä että kaikki korjaus- ja hoitokulut tulivat peitetyiksi. Tätä ohjetta noudattaen johtokunta oli vuokrannut Kumpulan siirtolapuutarhan palstat ensimmäisenä vuonna 50 pennin ja sen jälkeen 1 markan maksusta m²:ltä. Näitä maksuja Kumpulan siirtolapuutarhayhdistys piti liian korkeina ja anoi kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä, että edellä mainitussa johtosäännössä omaksutusta kannattavuusperiaatteesta luovuttaisiin ja vuokramaksut alennettaisiin. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ viiden vuoden ajaksi alentaa Kumpulan siirtolapuutarhan palstain minimivuokramaksun 1 markasta 75 penniin m²:ltä vuodessa.

Oikeus raiteiden rakentamiseen. Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö oikeutettiin ³⁾ rakentamaan yhdysraide Hämeentielle Vallilan kortteliin n:o 581 suunnittelemaansa vaunuhalliin.

Kauppatorin liikenneolot. Liikenteenjärjestelytoimikunta oli ehdottanut, että ajoliikenne kiellettäisiin Unioninkadun ja Etelärannasta torin poikki kulkevien raitiotieraitteiden välisessä Kauppatorin länsiosassa, että Pohj. Esplanaadikadun varrella olevan kortteliin n:o 31 kohdalla olevien raitiotieraitteiden eteläpuolitse kulkeva ajoneuvoliikenne siirrettäisiin mainittujen raiteiden pohjoispuolelle ja nämä raiteet siirrettäisiin torin keskustaan päin; että joitakin uusia korokkeita rakennettaisiin; että kaupungintalon parveke poistettaisiin; että varsinaista torikauppaa varten luovutettu osa Kauppatoria kokonaan rauhoitettaisiin ajoliikenteeltä; sekä että keskellä toria oleva mukavuuslaitos siirrettäisiin laiturin viereen. Rahatoimikamari puolsi muuten komitean ehdotuksen hyväksymistä, mutta katsoi, että kaupungintalon parveke oli pysyttävä ja Pohj. Esplanaadikadulla olevat raitiotieraitteet myöskin korttelien n:ot 4 ja 30 kohdalla siirrettävä etelämmäksi. Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ palauttaa sen rahatoimikamariin, jonka tuli laatia uusi ehdotus ottaen huomioon, että kaupungintalon parveke pysytettäisiin paikallaan ja Kauppatorin pohjoislaidalla Sofian- ja Unioninkatujen välillä sallittaisiin ainoastaan yhdensuuntainen ajoliikenne.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. jouluk. 41 §; vrt. v:n 1911 kert. s. 7. — ²⁾ Valt. pöytäk. 9 p. toukok. 28 §. — ³⁾ S:n 5 p. syysk. 31 §. — ⁴⁾ S:n 3 p. lokak. 17 §.

Ylioppilastalon kohdalla olevien raitiotieraitteiden järjestely. Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön johtokunta lausui¹⁾, että tehty ehdotus Etelä-Töölön raitiotielinjan rakentamisesta kaksiraiteiseksi oli antanut sille aiheen harkita, voitaisiinko raidepituutta ja korokealaa Ylioppilastalon aukion kohdalla lisätä riittävästi, jotta siellä ajoittain vallitsevasta ahtaudesta päästäisiin. Asiaa oli valmisteltu johtokunnan tätä varten asettamassa komiteassa, joka myöskin oli harkinnut, olisiko mahdollista epäkeskitystä käyttämällä saada kyseelliset epäkohdat poistetuiksi. Esitetyn selvityksen nojalla johtokunta oli päätenyt siihen käsitykseen, että keskitysjärjestelmä toistaiseksi oli säilytettävä, kuitenkin siten, että kyseellisellä paikalla olevat raiteet järjestettäisiin johtokunnan kirjelmän oheisen piirustuksen tarkemmin osoittamalla tavalla. Järjestelyn tarkoituksena oli, että ylioppilastalon edustalla Aleksanterin- ja Heikinkatujen välillä olevalle kolmikulmaiselle aukiolle rakennettaisiin yksiraiteinen silmukka, jota pitkin raitiotievaunut kiertäisivät ainoastaan yhteen suuntaan, oikea sivu aina silmukan sisäpuolelle jäävää aukiota vastaan käännettynä. Sitäpaitsi suunnitelmaan sisältyi joidenkin uusien korokkeiden rakentaminen.

Rahatoimikamari ei tosin katsonut edellä selostetun raitiotieliikenteen järjestämisehdotuksen merkitsevän kyseellisen vaikean liikennepulman ihanne-ratkaisua, mutta joka tapauksessa ylioppilastalon kohdalla olevan raitioteiden solmukohdan sekä liikenne- että varsinkin vaununvaihto-olojen tuntuva parannusta, ja esitti, että Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö oikeutettaisiin toteuttamaan suunnitelmansa.

Asiaa kaupunginvaltuustossa käsiteltäessä muistutettiin Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön johtokunnan esitystä vastaan toisaalta, että kysymys raitiotieliikenteen epäkeskittämisestä oli riittämättömästi valmisteltu, osin ettei vallitsevasta järjestelmästä vielä ollut ehditty saada riittävää kokemusta. Kaupunginvaltuusto päätti²⁾ senvuoksi palauttaa asian rahatoimikamariin, jonka tuli valmistella sitä edelleen yksissä neuvoin ammattiviranomaisten kanssa.

Etä-Töölön raitiotielinja. Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiö, joka oli havainnut, että suoranaisten liikenneyhteyden aikaansaaminen Etä-Töölön ja Eiran kaupunginosain välille oli tarpeen vaatima, anoi toimilupaa kahdelle uudelle raitiotielinjalle, joista toinen lähtisi Hesperian- ja Runeberginkatujen risteyksessä olevasta silmukasta ja jatkuisi Runebergin-, Arkadian- ja Fredrikinkatuja, Isoa Robertinkatua, Erottajaa sekä Heikin-, Arkadian- ja Runeberginkatuja pitkin lähtökohtaan ja toinen Museokatua pitkin itäänpäin ja Heikinkatua, Erottajaa, Isoa Robertinkatua sekä Fredrikin-, Arkadian- ja Runeberginkatuja takaisin Museokadulle. Tästä anomuksesta antamassaan lausunnossa kaupungin yleisten töiden hallitus suhtautui epäilevästi raitiotien rakentamiseen verraten kapealle Fredrikinkadulle, ja tähän lausuntoon rahatoimikamari täydellisesti yhtyi. Yhtiö puolestaan ilmoitti tiedusteltaessa, että ellei raitiotien rakentamiseen Fredrikinkadulle myönnytty, kaksoisraiteiden rakentamisesta Runeberginkadulle Museo- ja Hesperiankatujen välille ei ollut mitään etua yhtiölle, joka siinä tapauksessa ainoastaan halusi täydentää jo olemassa olevaa Etä-Töölön linjaa rakentamalla toiset raiteet Arkadian-, Runebergin- ja Museokaduille sekä yksinkertaiset raiteet viimeksimainitulle kadulle Cygnaeuksenkadun ja Turuntien välille.

Kaupunginvaltuusto, joka periaatteellisesti kannatti Etä-Töölön ja Eiran kaupunginosan liikenneyhteyden parantamista tarkoittavaa Raitiotie- ja

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 26. — ²⁾ Valt. pöytäk. 3 p. lokak. 18 §.

omnibusosakeyhtiön ehdotusta, päätti¹⁾ oikeuttaa yhtiön sen muita raide-laitteita koskein voimassa olevin ehdoin täydentämään Etu-Töölössä olevaa yksiraitaista linjaa rakentamalla toiset raiteet pitkin Arkadian-, Runebergin- ja Museokatuja ja yksinkertaiset raiteet viimeksimainitulle kadulle Cygnaeuskenkadun ja Turuntien välille sekä liikennöimään näitä raiteita; sekä palauttaa asian muilta osiltaan rahatoimikamariin, jonka tuli tutkia, oliko Raitiotie- ja omnibusosakeyhtiön mahdollista liikennöidä Fredrikinkatua ilmajohto-omni-busseilla.

4. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyt-tämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten raken-nusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat kysymykset.

Muutamien Länt. Pihlajasaaren huvilain lunastaminen. Kaupungin ja sen Länt. Pihlajasaarella olevien vuokraajain kesken voimassa olevan sopi-muksen mukaan saaren huvilapalstain vuokraus meni umpeen kuluvan vuoden päättyessä, ja kaupungilla oli oikeus vaatia kaikki mainituilla palstoilla olevat rakennukset poistettavaksi. Koska vuokraajain eduista välin-pitämätön kaupungin oikeuden hyväksikäyttäminen kuitenkin voitaisiin leimata liian ankaraksi, varsinkin milloin kaupunki voi käyttää saarella olevia rakennuksia omiin tarkoituksiinsa, kaupunginvaltuusto päätti²⁾ valtuuttaa rahatoimikamarin enintään 380,500 markan hinnasta lunastamaan kyseelliset rakennukset sekä muut huvilapalstoilla olevat laitteet, joiden arvonen rakennuskonttori oli arvioinut yhteensä 646,000 markaksi. Tarvittavan kauppahinnan suorittamiseksi merkittäisiin edellä mainitun suuruinen määräraha kaupungin vuoden 1929 menosääntöön.

Palolaitoksen laajentaminen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi³⁾ kaupun-ginarkkitehdin laatimat Korkeavuorenkadun tontille n:o 7 aikaisemmin rakennettavaksi päätetyn⁴⁾ rakennuksen pääpiirustukset, jotka poikkesivat hyväksytyistä luonnospiirustuksista sikäli, että koko ensimmäinen kerros niiden mukaan sisustettaisiin autotalliksi.

Paloasemat. Kallion paloaseman saatua käytettäväkseen paloautoja se tulipalojen sattuessa kaupungin koillisosissa kykeni tuomaan apua nopeammin kuin Hermannin asema, jolla oli käytettävänä ainoastaan hevosajoneu-voja. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti⁵⁾, että Hermannin asema lakkautettaisiin ja sen puiset rakennukset siirrettäisiin Sörnäisten niemelle, missä palonvaara oli suuri ja minne sen vuoksi olisi järjestettävä pysyväinen vartiointi. Muuton kustantamiseksi oli vuoden 1929 menosääntöön merkittävä 175,000 markan määräraha. Talousarviovaliokunnalle annettiin tehtäväksi harkita, oliko syytä osoittaa varoja paloaseman rakentamiseksi Käpylään, ja sen ehdotuksesta merkittiin sittemmin vuoden 1929 menosääntöön tähän tarkoitukseen 910,000 markan määräraha.

Hietaniemenkadun poliisitalo. Jotta Hietaniemenkadun uuden poliisitalon rakennustyöt voisivat jatkua keskeytymättä, rahatoimikamari oli oikeuttanut kaupungin yleisten töiden hallituksen jo vuonna 1927 käyttämään 150,000

¹⁾ Valt. pöytäk. 31 p. lokak. 10 §. — ²⁾ S:n 12 p. jouluk. 18 §; ks. myös tätä kert. s. 21. — ³⁾ Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 7 §. — ⁴⁾ Ks. v:n 1927 kert. s. 30. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 14 §; vrt. tätä kert. s. 37, 46 ja 102.